

Författare:	Marcusson Lena
Titel:	Mot en ny kommunalrätt. Om den rättsliga regleringen av kommunal verksamhet
Upplaga:	1
Utgivningsår:	1992
ISBN:	91-7678-230-1
Serie:	SJFU 40
Avhandling:	–
Ämnesområde:	Offentlig rätt
Pris:	Se prislista på www.iustus.se

Författarpresentation

Professor i förvaltningsrätt, prorektor, Juridiska institutionen, Uppsala universitet

Bokpresentation

Den rättsliga regleringen av kommunal verksamhet i dag kan inte längre systematiseras med hjälp av den traditionella skiljelinjen mellan oreglerad och specialreglerad förvaltning.

Nämndförvaltningen behöver inte bygga på indelningen längre, styrningsformerna varierar enligt andra mönster, möjligheterna att privatisera eller avkommunalisera verksamhet bestäms av andra faktorer och gränsdragningen mellan förvaltningsbesvär och kommunalbesvär måste framställas på ett mer nyanserat sätt.

I detta arbete görs en skiss av kommunernas kärnområde och deras frivilliga område, som ett förslag till ny systematik i kommunalrätten. Härmed skapas en ram för den rättsliga analysen av kommunernas åligganden och befogenheter som gör det möjligt att bedöma omfattningen av kommunernas ansvar mot medborgarna och mot staten i skilda avseenden.

Innehållsförteckning

Innehåll	
Förord	5
Förkortningar	12
1 Inledning	13
1.1 En studie av kommunalrättsliga systematik	13
1.2 Uppläggning och avgränsning	14
1.3 Inledande presentation	15
1.3.1 Vad är en kommun?	15
1.3.2 Kommunindelningsförändringar	16
1.3.3 Kommunallagarna	16

1.3.4 Den kommunala verksamhetens förändring	17
1.3.4.1 Inledning	17
1.3.4.2 1862-1920	17
1.3.4.3 1920-1960	18
1.3.4.4 1960-1990	19
1.3.5 Avslutande anmärkningar	22
2 Den kommunala självstyrelsen	23
2.1 Inledning	23
2.2 Kommunal självstyrelse – honnörsord med innehåll?	23
2.3 Självstyrelsen och kommunbegreppet	24
2.4 Utvecklingen av självstyrelseideologin	25
2.5 Självstyrelsen enligt regeringsformen	29
2.6 Självstyrelsen efter regeringsformens tillkomst	31
2.7 Självstyrelsen och Europasamarbetet	34
2.8 Avslutande synpunkter	36
3 Den kommunala kompetensen	38
3.1 Utgångspunkt	38
3.2 Kompetensreglerna i lagstiftningen	38
3.2.1 1862-1948	38
3.2.2 1949-1977	41
3.2.3 1991 års kommunallag	42
3.3 Kompetensreglerna i doktrinen	45
3.4 Avslutande synpunkter	50
4 Verksamhetens rättsliga karaktär	52
4.1 Oreglerad – specialreglerad kompetens	
4.2 Utmärkande drag i den rättsliga regleringen	54
4.2.1 Verksamhetens art	54
4.2.2 Normgivning	54
4.2.3 Organisation	55
4.2.4 Rättsmedel	56
4.2.5 Förfarandet	57
4.2.6 Finansiering	58
4.2.7 Styrning	59
4.2.8 Övrig kontroll	60
4.3 De kommunala verksamhetsområdena	61
5 De kommunala verksamhetsområdena	65
5.1 Kommunal basservice	65
5.2 Bebyggelse och boende	67
5.2.1 Planverksamhet och bebyggelse	67
5.2.1.1 Verksamhetens huvudsakliga inriktning: huvudmannaskap, åligganden och befogenheter	67
5.2.1.2 Verksamhetens art	69
5.2.1.3 Organisationen	70
5.2.1.4 Förfarandet	70
5.2.1.5 Rättsmedel	70
5.2.1.6 Övrig kontroll	71
5.2.2 Bostadsförsörjning	72
5.2.2.1 En kommunal angelägenhet	72
5.2.2.2 Verksamhetens huvudsakliga inriktning	73
5.2.2.3 Verksamhetens art	76
5.2.2.4 Rättsmedel	76
5.2.2.5 Kontroll m.m	76
5.3 Miljö- och hälsoskydd	77
5.3.1 Tillsynsansvar, övriga åliggande och befogenheter	77
5.3.2 Verksamhetens art	80
5.3.3 Rättsmedel	80

5.3.4 Kontrollen av kommunens verksamhet	81
5.4 Yttre skydd	82
5.4.1 Allmän ordning	82
5.4.2 Räddningstjänst	83
5.4.2.1 Kommunens åligganden och befogenheter	83
5.4.2.2 Kontroll och rättsmedel	84
5.4.3 Kommunal beredskap	85
5.5 Kommunikationer	87
5.5.1 Inledning	87
5.5.2 Åligganden och befogenheter	87
5.5.3 Verksamhetens funktionella innebörd	89
5.5.4 Kontroll	90
5.6 Social service	90
5.6.1 Verksamhetens huvudsakliga inriktning: huvudmannaskap, åligganden och befogenheter	90
5.6.1.1 Huvudansvaret	90
5.6.1.2 Individ- och familjeomsorg	92
5.6.1.3 Barnomsorg	92
5.6.1.4 Äldreomsorg	93
5.6.1.5 Service till vissa handikappade	94
5.6.1.6 Bistånd till utlänningar	95
5.6.2 Verksamhetens art	96
5.6.3 Tillsyn och rättsmedel	97
5.6.4 Förfarandet	98
5.6.5 Övrigt	98
5.7 Utbildning	98
5.7.1 Huvudmannaskap	98
5.7.1.1 Inledning	98
5.7.1.2 Skolplikten	100
5.7.1.3 Gymnasie- och vuxenutbildningen	101
5.7.2 Verksamhetens art	103
5.7.3 Organisation av det offentliga skolväsendet	103
5.7.4 De nationella målen	104
5.7.5 Tillsyn och övrig kontroll	104
5.7.6 Rättsmedel	107
5.7.7 Slutsatser om skolväsendet	108
5.7.8 Övrig utbildning och kultur	109
5.8 Näringslivsfrågor	111
5.8.1 Olika typer av kommunal näringsaktivitet	111
5.8.2 Kommunal affärsverksamhet	111
5.8.3 Generella åtgärder	112
5.8.4 Individuellt inriktat stöd	113
5.9 Fritid och turism	113
5.10 Gemensam administration	114
6 Mot en ny kommunalrätt	119
6.1 Systematiken i kommunalrätten	119
6.1.1 Inledning	119
6.1.2 Ett kommunalt kärnområde	120
6.1.3 Befogenheter och åligganden	123
6.2 De kommunala verksamhetsområdena	126
6.2.1 Inledning	126
6.2.2 Kommunal basservice	126
6.2.3 Bebyggelse och boende	127
6.2.4 Miljö- och hälsoskydd	129
6.2.5 Yttre skydd	130
6.2.6 Kommunikationer	131
6.2.7 Social service	132
6.2.8 Utbildning	133
6.2.9 Näringslivsfrågor, fritid och turism	134

6.2.10 Gemensam administration	135
6.3 Privatisering av kommunal verksamhet	136
6.3.1 Inledning	136
6.3.2 Vad är privatisering?	137
6.3.3 Myndigheter och enskilda enligt RF	139
6.3.4 Kommunal verksamhet	141
6.3.5 Utgångspunkter för bedömningen	143
6.3.6 Kommunala verksamhetsområden	144
6.3.6.1 Inledning	144
6.3.6.2 Den ålagda myndighetsutövningen mot enskilda	146
6.3.6.3 Det ålagda ansvaret	147
6.3.6.4 Huvudmannaskapet över den kommunala förvaltningen	150
6.3.6.5 Det förväntade ansvaret	150
6.3.6.6 Det frivilliga området	151
6.3.7 Avslutande synpunkter	152
6.4 Styrning och kontroll	153
6.4.1 Inledning	153
6.4.2 Ålagd myndighetsutövning	155
6.4.3 Ålagt ansvar	156
6.4.4 Huvudmannaansvar enligt KL	156
6.4.5 Förväntat ansvar	157
6.4.6 Frivilligt område	157
6.4.7 Avslutande synpunkter	157
6.5 Slutord	158
Källor och litteratur	161